

**SAUNAS
CASTREXAS**
ESTRUTURA E SIGNIFICADO
DOS MONUMENTOS CON FORNO

 **III XORNADA DE
DIVULGACIÓN
CIENTÍFICA
DO PATRIMONIO
ARQUEOLÓXICO LUCENSE**

**MUSEO
PROVINCIAL
DE LUGO** **16 DE
OUTUBRO
DE 2020**

SAUNAS CASTREXAS

ESTRUTURA E SIGNIFICADO DOS MONUMENTOS CON FORNO

As chamadas saunas castrexas ou monumentos con forno, cuxa cronoloxía se estende pola segunda Idade do Ferro e o principio da dominación romana, son construcións ben coñecidas no NO peninsular. Destacan, en primeiro lugar, pola súa monumental caracterización arquitectónica a base de espazos rectangulares de fábrica pétreo organizados en diversas estancias (vestíbulo, cámara de vaporización e forno) e divididas polas, ás veces, moi decoradas «pedras formosas». En segundo lugar pola súa funcionalidade, aínda discutida, pero moi probablemente vinculada con ritos ou cultos da auga, a modo de santuarios ou espazos rituais/cultuais.

Como queda indicado, este tipo de construcións dispérsanse por todo o NO peninsular, estando presente en Asturias nos castros de Coaña, Pencia, Taramundi, Chao Samartín e Pelóu; en Galicia nos xacementos de Borneiro (Cabana de Bergantiños), Espasante (Ortigueira) e Sarridal (Cedeira), na provincia da Coruña, así como a do castro de Armeá (Augas Santas, Allariz) na de Ourense e, finalmente, no norte de Portugal, con exemplos nas Citanias de Briteiros (Guimarães) e Sanfins (Paços de Ferreira), no castro das Eiras (Vila Nova de Famalicão) ou en Tongobriga (Marco de Canaveses).

Con todo, na provincia de Lugo pasamos de non ter exemplos visibles destes monumentos a ir aumentando o seu rexistro. Existen unha en Castelón ou castro de Castañoso (A Fonsagrada), escavada nos anos 2015 e 2017 por Luís Francisco López. A segunda apareceu en 1974, na rúa Faro en San Cibrao (Cervo), que foi escavada en 2019 por mor dunha intervención de urxencia en centro urbano, por Emilio Ramil González, pero, lamentablemente, non se atopa accesible e agora está pendente de confirmarse a existencia doutra máis en Barreiros, na costa de Lugo.

Por conseguinte, na actualidade a provincia de Lugo ten varios e senlleiros exemplos incluídos na listaxe de achados de «saunas castrexas» do noroeste peninsular que xustifican, sobradamente, a celebración desta xornada de divulgación de xeito monográfico.

Venres, 16 de outubro de 2020

Lugar: Salón de Actos da Deputación de Lugo

Prazas presenciais: 25 inscrición previa gratuíta por rigorosa orde de entrada

Formulario de inscrición no Museo Provincial de Lugo e na web www.redemuseisticalugo.org . Rexistrada a solicitude enviarase a confirmación por correo electrónico xunto co enlace/link para a canle de participación online.

Entregarase diploma acreditativo de asistencia á xornada (6 horas lectivas)

Organización: Museo Provincial de Lugo

Dirección e coordinación: Aurelia Balseiro García
direccion@museolugo.org

Comité organizador: Encarna Lago, Aurelia Balseiro, Enrique Alcorta e M.ª Ofelia Carnero

Secretaría técnica: Departamento de Arqueoloxía MPL

PROGRAMA

1.ª PARTE

9:45 h Presentación oficial

10:15 h Saunas Castrexas da costa norte de Galicia:
Cervo, Ortigueira e Cedeira
Emilio Ramil, arqueólogo

11:00 h A intervención arqueolóxica no Castro de Castañoso: o sistema construtivo da Sauna
Luis Francisco López, arqueólogo
Miguel Ángel López Marcos, arqueólogo,
restaurador

11:45 h Pausa

2.ª PARTE

12:15 h As saunas rituais da Idade do Ferro nos castros cantábricos: estrutura e simbolismo
Ángel Villa Valdés, arqueólogo,
Museo Arqueolóxico de Asturias

13:00 h O papel do patrimonio arqueolóxico no desenvolvemento local e na sustentabilidade territorial: estratexias de difusión e comunicación II
Mesa redonda moderada por Aurelia Balseiro e composta polos anteriores relatores xunto con outros convidados relacionados coa xestión patrimonial: Felipe Arias Vilas

14:00 h Debate coloquio

15:00 h Clausura xornada

DEPUTACIÓN
DE LUGO

Cultura

VICEPRESIDENCIA

REDE MUSEÍSTICA
PROVINCIAL DE LUGO

MUSEO PROVINCIAL DE LUGO